

МЕТОДОЛОГІЯ, ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

УДК 616.98:578.828 ВІЛ.000.32:316.647.82

СИСТЕМНИЙ ПІДХІД ЯК МЕТОДОЛОГІЧНА ОСНОВА ДОСЛІДЖЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ПРОТИДІЇ СТИГМИ ТА ДИСКРИМІНАЦІЇ ВІЛ-ІНФІКОВАНИХ/ХВОРИХ НА СНІД

В.В.Дацюк,

Національна академія державного управління при Президентові України

У статті розглянуто роль системного підходу як методологічної основи дослідження механізмів функціонування публічної політики у сфері протидії стигмі та дискримінації ВІЛ-інфікованих/хворих на СНІД. Показано, що використання системного підходу в процесі досліджень дає змогу розглядати публічну політику у сфері протидії стигматизації та дискримінації ВІЛ-інфікованих як цілісний системний об'єкт з певними властивостями, що складається з багатьох елементів. При цьому складовими елементами цієї системи виступають інструменти публічної політики, стигма та дискримінація, ВІЛ-інфіковані, засоби реалізації протидії стигматизації і дискримінації. Встановлено взаємовідношення та підпорядкованість цих складових елементів. Доведено, що використання системного підходу є необхідною умовою і ключовою ланкою публічної політики при проведенні досліджень щодо з'ясування механізмів функціонування публічної політики у сфері протидії стигматизації та дискримінації ВІЛ-інфікованих/хворих на СНІД.

Ключові слова: публічна політика, методологія, системний підхід, стигма та дискримінація, ВІЛ.

SYSTEM APPROACH AS METHODOLOGICAL BASIS OF A PUBLIC POLICY STUDY IN THE FIELD OF COUNTERACTION TO STIGMA AND DISCRIMINATION OF PATIENTS WITH HIV/AIDS

V.V.Datsyuk,

National Academy for Public Administration under the President of Ukraine

The article considers the role of the system approach as a methodological basis for the study of mechanisms of functioning of public policy in the field of counteraction to stigma and discrimination of patients with HIV/AIDS. It is shown that the use of systematic approach in conducting study allows us to consider public policy in the field of counteraction to stigmatization and discrimination of HIV-infected persons as a holistic system object with certain properties consisting of many elements. In this case, the components of this system are public policy instruments, stigma and discrimination, HIV-infected people, means of counteraction to stigmatization and discrimination. There are established relationships and subordination of these components. It is proved that the use of systematic approach is a prerequisite and a key link in conducting study to find out mechanisms for the functioning of public policy in the field of counteraction to stigma and discrimination of patients with HIV/AIDS.

Key words: public policy, methodology, systematic approach, stigma and discrimination, HIV.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Демократичні процеси в Україні, що відбуваються останнім часом, дали потужний імпульс становленню та розвитку громадянського суспільства і позначилися на взаємодії влади та суспільства. Європейський напрям розвитку країни зумовлює необхідність публічності суспільних процесів та задає вектор залучення громадських інституцій до прийняття та вироблення державно-управлінських рішень щодо соціально важливих питань. Нові умови функціонування державних процесів, активне включення громадськості до вирішення суспільно значущих проблем зумовило необхідність пошуку сучасних демократичних інструментів урегулю-

вання комунікаційних взаємовідносин між усіма суб'єктами державного організму. Саме таким інструментом стала публічна політика. Варто зазначити, що функціонування публічної політики можливе лише за умови демократичного устрою держави. Можна заперечити, що в деяких авторитарних державах теж є ознаки публічності, зокрема функціонують медіа, в яких навіть іноді висвітлюються проблемні питання. Але ці прояви "публічності" за своєю суттю не є публічними, адже вони насправді не відображають суспільну думку щодо певної проблеми. В таких соціумах громадськість відсторонена від прийняття рішень і ніяк не може впливати на владу. За відсутності демократії порушена взаємодія влади та громадськості, інформаційні потоки спрямовані лише в

© Дацюк В.В., 2019

один бік. За таких умов, а саме відсутності публічності прийняття рішень та контролю за їх виконанням з боку громадськості, неможливе ефективне вирішення суспільно значущих проблем.

Саме назріли системні проблеми, неефективність та застарілість існуючих методів їх вирішення спонукали до пошуку нових, сучасних, ефективних та демократичних методів управління суспільним життям. Саме життя потребувало змін та кинуло виклик застарілому адміністративному механізму управління. Публічна політика як новий, сучасний, ефективний метод виявлення, аналізу та розв'язання суспільних проблем прийняла цей виклик, і вказані проблеми почали активно обговорюватися та досліджуватися українським науковим суспільством.

Дослідження публічної політики та втілення її в життя є складним та багатогранним процесом. Виходячи з цього дослідження кожної проблеми потребує пильної уваги, виявлення особливостей та індивідуалізованого підходу щодо пошуку шляхів її вирішення. Саме такою, досить складною, делікатною та болючою проблемою для українського суспільства є проблема стигматизації та дискримінації уразливих груп населення, зокрема ВІЛ-інфікованих.

Аналіз останніх публікацій за проблематикою та виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Стигма та дискримінація як ганебне соціальне явище може призвести до ізоляції особи в соціумі. Причому, як зазначають автори посібника [11], стигма та дискримінація щодо ВІЛ-інфікованих є “основною перешкодою на шляху запобігання новим випадкам інфікування, надання належного догляду, підтримки і лікування та зменшення наслідків епідемії”. Проте негативне ставлення до людей, що живуть з ВІЛ, досить характерне для українського суспільства [4; 11].

Відсутність чітких механізмів подолання стигми та дискримінації щодо ВІЛ-інфікованих на національному, державному, місцевому рівнях, з одного боку, і стрімке зростання захворюваності та збільшення кількості ВІЛ-інфікованих – з другого призвели до поширення та актуалізації цих процесів в українському суспільстві. Проблему стигматизації та дискримінації ВІЛ-інфікованих необхідно розглядати як таку, що становить загрозу національній безпеці. Це пов'язано з тим, що проблема стигматизації та дискримінації ВІЛ-інфікованих є не тільки важким тягарем для системи охорони здоров'я та соціального захисту та потребує значних фінансових витрат і негативно впливає на економічний розвиток держави, а й створює нездорову атмосферу в суспільстві. Це зумовлено і тим, що більшість ВІЛ-інфікованих –

це люди репродуктивного, а отже, працездатного віку. Дійсно, наукові дослідження свідчать, що у віковій групі 25–49 років перебуває від 58,1 до 72% ВІЛ-інфікованих в Україні [5]. Причому, за даними Центру громадського здоров'я МОЗ України, в 2017 р. в Україні на вікову групу 25–49 років припало 81,4% нових випадків інфікування ВІЛ.

Сьогодні в українському суспільстві тільки розпочалося усвідомлення небезпеки стигматизації та дискримінації, зокрема ВІЛ-інфікованих. Таке ганебне явище, як стигматизація, гальмує розвиток країни та формування демократичних і загальногуманістичних цінностей.

Слід чітко усвідомити, що ефективна боротьба зі стигмою і стигматизацією та вирішення проблеми стигматизації і дискримінації потребує значних зусиль не тільки влади, а й суспільства загалом. Необхідною умовою успіху щодо вирішення суспільно значущих проблем, зокрема проблеми стигматизації та дискримінації, є залучення всього суспільства до цього процесу. Причому боротьба зі стигмою та стигматизацією не повинна обмежуватися сферою охорони здоров'я. Досягнення успіху можливе лише за умов системного комплексного підходу, із залученням усіх зацікавлених сторін – владних інституцій, громадського та приватного сектору. Консолідація органів державної влади, приватних установ та громадського сектору є одним із факторів формування адаптації ВІЛ-інфікованих та їх інтеграції в соціальне життя.

У цьому контексті публічна політика може виступити як ефективний інструмент менеджменту та успішного розв'язання проблеми стигматизації і дискримінації ВІЛ-інфікованих/хворих на СНІД. Публічна політика, яка зосереджена на суспільно значущих проблемах, що потребують вирішення, є невід'ємною складовою політичного процесу демократичного розвитку держави. Публічна політика як ознака демократичного процесу, на думку Д.Гоу, слугує, а не керує [12]. Саме в цьому разі ефективність та відповідальність публічної політики будуть найвищими, а менеджмент проблем, на вирішення яких вона спрямована, буде оптимальним.

Водночас саме публічна політика сама є джерелом не тільки розв'язання, а й визначення суспільно значущих проблем. Л.Ніковська наголошує на тому, що необхідною умовою ефективного функціонування публічної політики є прозорість, відкритість, підзвітність, а також участь громадськості [6]. Саме такі умови необхідні для вирішення проблеми стигми та дискримінації ВІЛ-інфікованих.

Зазначене вимагає запобігання таким суспільним явищам, як стигма та дискримінація. В умо-

вах реформування України це потребує розробки стратегічного бачення шляхів розв'язання проблеми у соціумі, що повинно формуватися на принципах публічної політики.

Публічна політика не тільки як наукова дисципліна, а і як дієвий інструмент може сприяти боротьбі зі стигмою та дискримінацією щодо ВІЛ-інфікованих/хворих на СНІД. Але процеси публічної політики у цій сфері, механізми їх функціонування та впровадження потребують глибокого вивчення закономірностей і тенденцій їх розвитку. Разом з тим коректні та ефективні дослідження, зокрема дослідження механізмів функціонування публічної політики у сфері протидії стигматизації та дискримінації ВІЛ-інфікованих/хворих на СНІД, можливі лише в разі використання відповідного методологічного забезпечення. Водночас питання значимості різних методологічних підходів, зокрема системного підходу в дослідженні публічної політики як інструменту подолання стигматизації та дискримінації ВІЛ-інфікованих/хворих на СНІД, залишилося поза увагою науковців.

Формулювання цілей (мети) статті. Мета дослідження полягає у з'ясуванні ролі системного підходу в дослідженні публічної політики у сфері протидії стигмі та дискримінації ВІЛ-інфікованих/хворих на СНІД.

Виклад основних результатів дослідження та їх обґрунтування. Демократичні процеси, європейський вектор проведення соціально-економічних реформ та розбудови сучасної Української держави, національне відродження потребують оновлення морально-етичних норм суспільства. В цьому плані ліквідація проявів такого ганебного явища, яким є стигматизація та дискримінація, зокрема, ВІЛ-інфікованих/хворих на СНІД, є дуже важливим. Сучасні виклики потребують сучасних ефективних відповідей. Саме тому подолання стигматизації та дискримінації, зокрема ВІЛ-інфікованих/хворих на СНІД, можливе лише з використанням сучасних засобів.

Неможливо розв'язати важливу соціальну проблему стигматизації та дискримінації ВІЛ-інфікованих/хворих на СНІД з використанням інструментарію публічної політики без проведення глибоких наукових досліджень. Наукові дослідження дадуть змогу не тільки вирішувати поточні проблеми, а й розробляти ефективні заходи в цій сфері. Подолання стигматизації та дискримінації, зокрема ВІЛ-інфікованих/хворих на СНІД, сприятиме підвищенню політичної культури в суспільстві, розвитку гуманістичних та демократичних цінностей.

Саме тому потребують наукових досліджень особливості становлення, впровадження та функ-

ціонування публічної політики як інструменту менеджменту протидії стигматизації і дискримінації ВІЛ-інфікованих. Але дослідження публічної політики у сфері протидії стигматизації та дискримінації ВІЛ-інфекції передбачають застосування відповідного методологічного підходу.

Методологія – це вчення про метод пізнання об'єкта науки, це наука, що дає змогу розглянути об'єкт – предмет, явище, процес крізь призму філософського пізнання та суспільної діяльності. Е.Юдін вважає, що “у сучасній літературі під методологією часто розуміють, насамперед, вчення про принципи побудови, форми і способи науково-пізнавальної діяльності. Методологія науки дає характеристику компонентів наукового дослідження – його об'єкта, предмета аналізу, завдання дослідження (або проблеми), матеріальних ресурсів, необхідних для вирішення завдання певного типу, а також формує уявлення про послідовність просування дослідника в процесі вирішення завдання” [10]. О.Адаменко вважає, що “використання різноманітних методів” ... забезпечує “опанування дійсності в процесі наукових досліджень” [1]. Причому, на думку О.Адаменко, методологія – це спеціальна наука, функцією якої є вивчення методів пізнання, що використовуються в процесі наукових досліджень [1]. Вона наголошує на тому, що “методологія науки – вчення про принципи побудови, форми і способи наукового пізнання” [1]. Тому в процесі дослідження публічної політики у сфері протидії стигматизації та дискримінації ВІЛ-інфікованих/хворих на СНІД необхідне використання широкого спектра методологічних підходів.

Публічна політика як наукова дисципліна перебуває на стику різних наук. Міждисциплінарні властивості публічної політики потребують використання багатого арсеналу методів її дослідження. Досягнення поставлених цілей, отримання наукового продукту, розв'язання проблем як результат дослідження можливі лише за умови використання всієї сукупності сучасних методів дослідження публічної політики. Як зазначають С.Телешун та інші, “сукупність методів ... дає можливість розкривати природу публічної політики, характеризувати її процеси” [8]. На полі- та міждисциплінарні особливості публічної політики звертає також увагу і Ю.Подзолков, який зазначає, що методи дослідження публічної політики належать до соціології, психології і до економічної науки [7]. Саме тому з метою дослідження питань публічної політики щодо проблеми стигматизації та дискримінації ВІЛ-інфікованих/хворих на СНІД можна застосувати багато дослідницьких методик, зокрема комплексний та системний підхід, структурно-функціональний аналіз, ін-

ституціональний підхід, пошуково-бібліографічний метод, порівняльні дослідження, опитування та ін.

Для вивчення публічної політики у сфері протидії стигматизації та дискримінації ВІЛ-інфікованих/хворих на СНІД як окремого складного системного об'єкта, що має ознаки самоорганізації, самоуправління, саморегулювання та взаємодії з навколишнім середовищем, використовується системний підхід. Серед всього різноманіття методик системний підхід як метод дослідження має ключове значення в дослідженні механізмів функціонування публічної політики у сфері протидії стигматизації та дискримінації ВІЛ-інфікованих/хворих на СНІД.

За визначенням І.Блауберга, В.Садовського, Е.Юдіна, системний підхід – напрям методології наукового пізнання, в основу якого покладено розгляд об'єкта як системи: цілісного комплексу взаємопов'язаних елементів; сукупності взаємодіючих об'єктів (Л.Берталанфі); сукупності сутностей і відносин (Л.Берталанфі, А.Холл, Р.Фейджин, І.Блауберг, Е.Юдін) [2; 3; 9; 10]. Системний підхід дає змогу розглядати об'єкт дослідження, з одного боку, як цілісну систему, а з другого – як складову частину чогось більшого. Завдяки системному підходу на об'єкт дослідження можна подивитися ніби здалеку і з іншого боку, що сприяє виявленню прихованих, невидимих не перший погляд властивостей досліджуваної системи. Аналіз дослідження з використанням системного підходу сприяє виявленню взаємовідносин між окремими структурними елементами системи, яка досліджується. При цьому можливо виявити особливості функціонування як цілісного об'єкта, що досліджується, так і властивості його окремих складових. Системний підхід також дає змогу встановити співвідношення, причинно-наслідкові зв'язки між окремими складовими досліджуваного об'єкта як частинами цілого та їх підпорядкованість. Водночас системний підхід потребує розглядати об'єкт дослідження саме як систему.

При використанні системного підходу для дослідження публічної політики у сфері протидії стигматизації та дискримінації ВІЛ-інфікованих системою є саме публічна політика в цій сфері. Складовими елементами в цій системі є: інструменти публічної політики, стигма та дискримінація, ВІЛ-інфіковані, засоби реалізації протидії стигматизації та дискримінації (рис. 1).

Як видно з рис. 1, ієрархічна побудова публічної політики у сфері протидії стигматизації та дискримінації згаданої категорії осіб складається саме із публічної політики, яка впроваджується завдяки певним інструментам; досягнення цілей

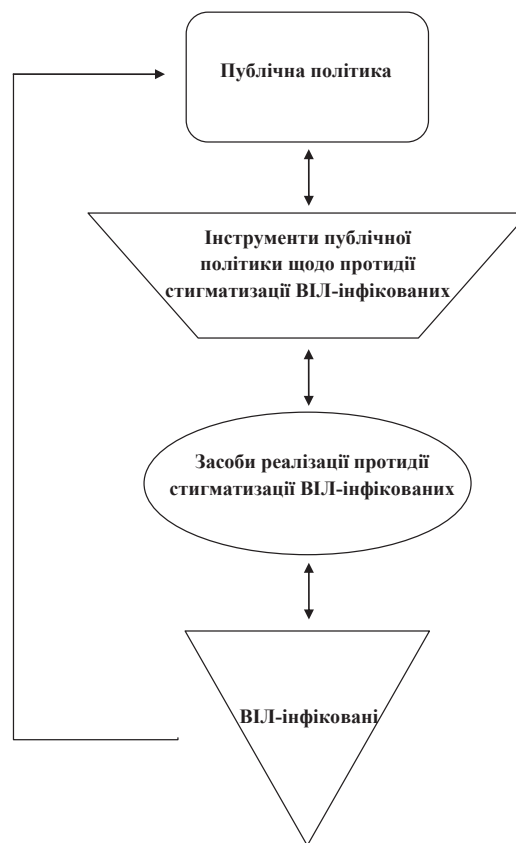

Рис. 1. Схема взаємовідносин та підпорядкованості складових елементів публічної політики у сфері протидії стигматизації і дискримінації ВІЛ-інфікованих/хворих на СНІД

та вирішення проблеми здійснюється засобами реалізації протидії стигматизації та дискримінації ВІЛ-інфікованих. Увесь цей цілісний механізм зосереджений на людях, що живуть з ВІЛ.

Варто зазначити, що практично всі складові елементи системи взаємозалежні один від одного та функціонують за механізмом зворотного зв'язку. При цьому кінцевим бенефіціаром функціонування всієї системи є ВІЛ-інфіковані, які і повинні визначати публічну політику в цій сфері.

Таким чином, використання системного підходу в процесі дослідження публічної політики у сфері протидії стигматизації та дискримінації ВІЛ-інфікованих дасть змогу бачити весь цілісний системний об'єкт з певними властивостями, ієрархічною побудовою та зв'язками. Завдяки використанню системного підходу можливо найбільш ефективно організувати проведення досліджень.

Системний підхід сприяє виявленню закономірностей і взаємозв'язків між елементами досліджуваної системи. Саме такий підхід дає змогу правильно ставити завдання дослідження відповідно до його мети.

Системний метод надає кожному елементу системи певного відтинку, що забезпечує поєднання між собою елементів у системі. Все це дає змогу зрозуміти, наскільки один елемент впливає на інший, чи можливе функціонування системи без певних елементів. У подальшому складається алгоритм побудови моделі об'єкта, що досліджується.

Публічна політика як об'єкт дослідження з позицій системного підходу є динамічним об'єктом, що постійно взаємодіє з іншими елементами системи. Саме публічна політика як явище, завдяки якому справляється вплив пересічних громадян на прийняття соціально значимих рішень, дає змогу отримати запит від громадськості, обробити отриману інформацію та сформулювати рішення з урахуванням вимог громадянського суспільства. Саме так можна розглядати дослідження публічної політики у сфері протидії стигматизації та дискримінації ВІЛ-інфікованих з позицій системного підходу (рис. 2).

Таким чином, розгляд публічної політики у сфері протидії стигматизації та дискримінації ВІЛ-інфікованих з позицій системного підходу дає змогу виявити глибинні механізми взаємодії її складових елементів між собою та із зовнішніми структурами, сприяє найбільш ефективному налагодженню її функціонування, впровадження та використання.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Сьогодні, в епоху глобалізованих процесів, сучасних викликів необхідні не тільки нове розуміння таких соціальних явищ, як стигматизація і дискримінація ВІЛ-інфікованих/хворих на СНІД, а й нових інструментів протидії таким явищам. Європейський напрям розвитку країни задає вектор широкого включення громадських інституцій у прийняття та вироблення державно-управлінських рішень щодо соціально важливих питань. Використання публічної політики як сучасного, демократичного та ефективного інстру-

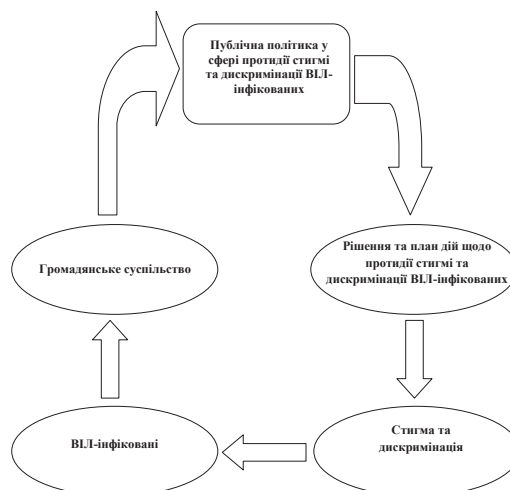

Рис. 2. Публічна політика у сфері протидії стигматизації та дискримінації ВІЛ-інфікованих з позицій системного підходу

менту розв'язання соціальних проблем може стати запорукою успіху в подоланні стигми та дискримінації щодо ВІЛ-інфікованих/хворих на СНІД. Дослідження механізмів функціонування публічної політики в цій сфері потребує відповідного методологічного забезпечення. При цьому використання системного підходу є необхідною умовою та ключовою ланкою публічної політики при проведенні досліджень щодо з'ясування механізмів функціонування публічної політики у сфері протидії стигматизації та дискримінації ВІЛ-інфікованих/хворих на СНІД.

Ефективне використання всього інструментарію публічної політики у сфері протидії стигматизації та дискримінації ВІЛ-інфікованих/хворих на СНІД потребує проведення подальших об'єктивних та неупереджених досліджень з використанням широкого спектра методологічних підходів.

Список використаних джерел

1. Адаменко О. А. Методология персонифицированного исследования / О. А. Адаменко // Наука і освіта. – 2010. – № 7. – С. 12–14.
2. Берталанфи Л. фон. Общая теория систем – критический обзор / Л. фон Берталанфи ; под ред. В. Н. Садовского, Э. Г. Юдина. – М. : Прогресс, 1969. – С. 23–82.
3. Блауберг И. В. Становление и сущность системного подхода / И. В. Блауберг, Э. Г. Юдин. – М. : Наука, 1973. – 274 с.
4. Буйаджи Д. Вразливі групи в контексті епідемії ВІЛ/СНІДу. Виклик та подолання: ВІЛ/СНІД та права

References

1. Adamenko O. A. Metodologiya personyfyrovannogo yssledovanya / O. A. Adamenko // Nauka i osvita. – 2010. – #7. – S. 12-14.
2. Bertalanfy L. fon. Obshhaya teorya system – krytycheskyj obzor / L. fon Bertalanfy ; red. V. N. Sadovskogo, E. G. Yudyna. – M., Progress, 1969. – S. 23-82.
3. Blauberger Y. V., Yudyn E. G. Stanovlenye y sushhnost systemnogo podxoda / Y. V. Blauberger, E. G. Yudyn. – M.: Nauka, 1973. – 274 s.
4. Buyadzhy D., Semita T. Vrazlyvi grupy v konteksti epidemiyi VIL/SNIDu. Vykylyk ta podolannya: VIL/SNID

- людини в Україні / Д. Буюджи, Т. К. Семіта. – Б. м. : ПРООН в Україні, 2008. – С. 24–32.
5. Миронюк І. С. Окремі особливості розвитку епідемії ВІЛ-інфекції/СНІДу в Закарпатській області України / І. С. Миронюк, В. І. Білак-Лук'янчук, Н. А. Гудюк // *Здоров'я нації*. – 2017. – № 3 (44). – С. 172–179.
 6. Никовская Л. И. Публичная политика в современной России: между корпоративно-бюрократическим и гражданско-модернизаторским выбором [Электронный ресурс] / Л. И. Никовская. – Режим доступа : https://www.civisbook.ru/files/File/Nikovskaya_publ.pdf (дата звернення 19.12.2018).
 7. Подзолков Ю. А. Публічна політика в Україні: нові принципи взаємодії влади та громадянського суспільства : дис. на здобуття наук. ступеня канд. політ. наук : спец. 23.00.02 / Подзолков Ю. А. – Одеса, 2015. – 200 с.
 8. Телешун С. О. Сутність публічної політики: контекст політики та публічного управління / С. О. Телешун, С. В. Ситник, І. В. Рейтерович // *Вісн. НАДУ*. – 2015. – № 4. – С. 23–30. – Серія: Політичні науки.
 9. Холл А. Д. Определение понятия системы. Исследования по общей теории систем / [А. Д. Холл, Р. І. Фейджин; ред. В. Н. Садовского, Э. Г. Юдина]. – М. : Прогресс, 1969. – С. 252–282.
 10. Юдин Э. Г. Системный подход и принцип деятельности. Методологические проблемы современной науки / Э. Г. Юдин. – М. : Наука, 1978. – 392 с.
 11. Посібник для проведення тренінгу “Формування толерантного ставлення до ВІЛ-позитивних дітей у системі шкільної та дошкільної освіти” / А. М. Бойко, О. В. Дудіна, Г. О. Притиск та ін. – Вид. друге, переробл. та допов. – Київ : [б. в.], 2013. – 120 с.
 12. Gow J. I. A Practical Basis for Public Service Ethics [Електронний ресурс] / J. I. Gow. – Режим доступу : www.cpsa-acsp.ca/papers-2005/Gow.pdf (дата звернення 12.10.2018).
 - ta prava lyudyny v Ukraini. K.: PROON v Ukraini. 2008: S. 24–32.
 5. Myronyuk I. S. Okremi osoblyvosti rozvytku epidemiyi VIL-infekciyi / SNIDu v Zakarpatskij oblasti Ukrainy / I. S. Myronyuk, V. J. Bilak-Lukyanchuk, N. A. Gudyuk // *Zdorovya natsiyi*. – 2017. – # 3 (44). – S. 172-179.
 6. Nykovskaya L. Y. Pablychnaya polityka v sovremennoj Rossyi: mezhdru korporatyvno-byurokratycheskym y grazhdansko-modernyzatorskym vyborom [Elektronnyj resurs] / L. Y. Nykovskaya. – Rezhym dostupu: https://www.civisbook.ru/files/File/Nikovskaya_publ.pdf (Accessed 19 December 2018).
 7. Podzolkov Yu. A. Publichna polityka v Ukraini: novi pryncypy vzayemodiyi vlady ta gromadyanskogo suspilstva: dys. ... kand.. polit. nauk: 23.00.02 / Yu. A. Podzolkov. – Odesa, 2015.– 200 s.
 8. Teleshun S. O. Sutnist publichnoyi polityky: kontekst polityky ta publichnogo upravlinnya / S. O. Teleshun, S. V. Sitnik, I. V. Reiterovich // *Visnik Natsionalnoyi akademiyi derzhavnogo upravlinnya pri Prezidentovi Ukrainy*. Seriya: Politichni nauki. – 2015. – # 4. – S. 23-30.
 9. Holl A. D. Opredelenye ponyatya systemy. Yssledovanya po obshhej teoryi system / A. D. Holl, R. I. Fejdzhyh ; red. V. N. Sadovskogo, E. G. Yudyna. – M., Progress, 1969. – S. 252-282.
 10. Yudyn E. G. Systemnyj podhod y pryncyp deyatel'nosti. Metodologicheskiye problemy sovremennoj nauky / E. G. Yudyn. – M.: Nauka, 1978. – 392 s.
 11. Posibnyk dlya provedennya treningu “Formuvannya tolerantnogo stavlennya do VIL-pozytyvnykh ditej u systemi shkilnoyi ta doshkilnoyi osvity” / A. M. Bojko, O. V. Dudina, G. O. Prytysk, O. S. Bryzhovata, O. V. Yeresko, O. A. Vynogradova. Vydannya druge, pereroblene ta dopovnene. – K., 2013. – 120 s.
 12. Gow J. I. A Practical Basis for Public Service Ethics [Elektronnyj resurs] / J. I. Gow. – Rezhym dostupu: www.cpsa-acsp.ca/papers-2005/Gow.pdf (Accessed 12 October 2018).

Дацюк Вікторія Вікторівна,
аспірант кафедри соціальної і гуманітарної політики,
Національна академія державного управління
при Президентові України,
03057, Україна, м. Київ, вул. Антона Цедіка, 20

Цитування: Дацюк В. В. Системний підхід як методологічна основа дослідження публічної політики у сфері протидії стигми та дискримінації ВІЛ-інфікованих/хворих на СНІД / В. В. Дацюк // *Вісн. НАДУ. Серія “Державне управління”*. – 2019. – № 1 (92). – С. 5–10.

Стаття надійшла: 20.12.2018

Схвалено до друку: 14.01.2019

Datsyuk, Victoria V.,
Post-graduate student of the Department of Social
and Humanitarian Policy, National Academy for Public
Administration under the President of Ukraine,
20, Anton Tsedyk St., Kyiv, 03057, Ukraine
E-mail: chikchik707@gmail.com
ORCID: 0000-0003-0197-1530

Citation: Datsyuk, V. V. (2019). Sistemny pidhid yak metodologichna osnova doslidzhennya publichnoyi polityki v sferi protidiyi stigmi ta diskriminatsiyi VIL-Infikovanih/hvorih na SNID [System approach as methodological basis of a public policy study in the field of counteraction to stigma and discrimination of patients with HIV/AIDS]. *Bulletin of the NAPA, Series “Public Administration”*, 1 (92), 5–10.

Article arrived: 20.12.2018

Accepted: 14.01.2019